

LE U NOJ TSIKBE'ENIL, JÁALK'ABIL CONGRESO TI' U LU'UMIL YUCATÁN, JE'EX BIX U TUSBEELTIK LE ARTÍCULOS 29 TI' LE U NOJ A'ALAMT'AANIL YUCATÁN ,18 TI' LE U A'ALMAJT'AANIL PODER LEGISLATIVO, 117 YÉETEL 118 TI' LE U REGLAMENTO I U A'ALMAJT'AANIL PODER LEGISLATIVO, TULÁAKAL TI' U NOJ LU'UMIL YUCATÁN, KU JE TS'IK:

ACUERDO

U juunil artikulo. Le LXIV Legislatura ti' le u Congresoi u lu'umil Yucatán, ku jóok'sik u Agenda Legislativa ti'al u meyajil Constitucional 2024-2027, tu'ux ku jets'ik le u tuukulil meyaj wáa programa legislativo, ku totjáantik le u jo'olintik yéetel u ch'a'aj'ooltik le u jeltúumbensa'al yéetel u beetpajal túumben a'amajt'aan ti'al u lu'umil Yucatán tu paach u paklamtsikbalil yéetel u táakmuktik le voluntad política ikil u ch'a'ajo'olta'al u yutskíimpajal talmilo'ob, le u tsikbe'enta'al jáalk'abil tuukult'aan yéetel u ch'enxikinta'al u t'aan kaaj yéetel kajnáalo'ob tu paach u t'aan láalaj juntúul le u treinta y cinco diputadas yéetel diputados . U chuunt'aanil le agenda legislativa ti' yaan :

I. Utsilkuxtal ti'al tuláakal, prosperidad ti'al tuláakal, sustentable yéetel democrática;

Le jun jaatsil meyajá' ku ch'a'ajo'oltik le u beetpajal propuestas ti'al u beykunsá'al le desarrollo económico, le u yantal meyaj ti' kajnáalo'ob yéetel producción económica, ti'al u k'uchul u yutsil ti' tuláakal kajnáalo'ob tak ti' le mejen kaajo'ob, ku kaxanta'al u yantal utsilkuxtal ti'al tuláakal u chan kaajilo'ob ek lu'umil yéetel ti'al tuláakal kajnáalo'ob.

II. Estado democrático ti' derecho yéetel participación política;

Ku totjáanta'al le u beeta'al propuestas ti'al u tojkiinsa'al bix u meyaj u jejeláas mola'ayilo'ob Jala'achil yéetel jolpo'opilo'ob way t- lu'umil,ku kaxanta'al le u nonojtal u táakpajal kajnáalo'ob ichil u péeksajil utskíinajil je'ex ti'al u chan séebankuunsa'al le tramites administrativa, yéetel u ma'alobkiinsa'al bix u meyaj u mola'ayilo'ob Jala'achil tu'ux ku ts'a'bal servicio ti' kaaj .

III. Austeridad yéetel u xu'ulsa'al corrupción

Ti' le jun jaatsil meyaj ku tukulta'al u beeta'al propuestas ti'al u sáasilkuumpajal yéetel u ch'úukta'al bix u xu'upul u taaak'iin kaaj wáa le recursos públicos. Bey xan le u jeltúumbensa'al a'almajt'aan ti'al u xu'ulsa'al le corrupción, je'ex ti'al u mu'uk'ankuunsa'al le a'almajt'aan ch'úuktik u meyaj le Poder Legislativo tu yóolal le u xak'altik bix u xu'upul le presupuesto.

IV. Derechos Humanos Universales;

Le jaatsil t'aanob ku táakmuktik tuláakal le propuestas ku totjáantik le u mu'uk'ankúumpajal,u chímpolalil yéetel u beykunsa'al le u nu'ukbesa'al tuláakal le derechos humanos tumeen tuláakal kajnáalo'ob je'ex bey tusbeelta'an ichil u noj a'almajt'aanil ti'al tuláakal Mexicanos, le tusbeela'an tumeen le u a'almajt'aanil noj lu'umilo'ob yóok'ol kaab.

V. Identidad, Cultura Maya, máasewáal kaajo'ob yéetel máasewáal kajnáalo'ob bey xan afromexicanas

Le u tsika'al, le u kaláanta'al yéetel u chímpolta'al le maayakajnáalo'ob, maayakaajo'ob yéetel máasewáal kaajo'ob, bey xan afrodescendientes kaja'ano'ob way tu lu'umil Yucatán junp'éeel u noj meyajil táakbesa'an ichil le u agendai le Legislatura, tak bejla'e nonoj u diputados ku t'aniko'ob maayat'aan yéetel bey u chíikbesik u moootsilo'ob, bey túuno'ob, le jun jaatsil meyajila' ku ch'a'ajo'oltik u beetpajal propuestas ti'al u beykunsa'al, le u chímpolta'al le u derechos.

**VI. Derechos ti'al xko'olelo'ob, igualdad sustantiva yéetel u xu'ulsa'al le pech
óolalil ti' xko'olelo'ob bey xan u seen to'opol mejeen paalalo'ob**

Yiknal le legislatura paritaria, le u jeltúumbnesik a'almajt'aan ti'al u beykunsal u chíimpol'ta'al le u derechos xko'olelo'ob junp'éel noj meyaj tu'ux kun tsikbe'enta'al le chuunt'aanil perspectiva ti' género, junp'éel u nu'ukul meyaj. Bey túunob, ku ku tojtáanta'al le u jeltúumbensa'al a'almajt'aan ti'al u tusbeelta'al u chíimpol'ta'al le derechos xko'olelo'ob tumeen jejeláas jolpo'opilo'ob pa'tej yéetel le u chuunt'anil igualdad sustantiva, ichil le u meyaj xak'alil legislativo, le u kaláanta'al, u xu'ulsa'al le jejeláas pech'óolalil ku máatik xko'olelo'ob yéetel mejeen paalalo'ob

VII. Seguridad Pública yéetel Justicia.

Le u noj lu'umil Yucatán junp'éel lu'um tu'ux jach ma'tech u yúuchul delitos je'ex ti' u láak lu'umilo'ob, le óolal el LXIV Legislatura kun xak'altik jejeláas a'almajt'aan ti'al ma' u seen na'akal le delitos yéetel ma' u xu'ulul le way t- lu'umil, bey xan le u tsikbe'enta'al le u derechos humanos yéetel u yutskíinta'al talamilo'ob ti'al u beytasl u yantal jets'eknakil ti' kuxtalil ti' tuláakal yucatecos.

VIII. Salud Pública universal yéetel ts'aakankil jach ma'alob

Le u jeltúumbensa'al a'amajt'aano'ob ti'al u beykunsal le u nu'ukbesa'al le derecho ti'al ts'aakankil, le u meyajil ts'aakankil junp'éel ba'ax jach ch'a'atáanta'an tumeen le LXIV Legislatura u beykunsik u yutskíimpajal ti'al u páajtal u yáanta'al kajnáalo'ob ma'alob tu kúuchilil ts'aakankil, je'ex ti'al u tooj óolal tuukulil yéetel je'ex ba'ax ts'aakankil ti'al kuxtal.

IX. Ciencia, Cultura, Deporte, Educación yéetel Tecnología.

Le ciencia, cultura, le deporte, le kaambesajil yéetel le u nu'ukbesa'al le tecnología ba'alo'ob jach u ch'a'atáatmaj u meyajil tumeen LXIV Legislatura, le óolal ichil u xaak'alil legislativas ku totjáanta'al le u jeltúumbensa'al a'almajt'aan ti'al u beytal u ts'a'abal k'ajóotbil yéetel u k'a'amal tumeen tuláakal kajnáalo'ob. Ku kaxanta'al u tusbeelta'al xan le u ts'abal xma'bo'olil kaambesajil publica yéetel ti'al tuláakal kajnáalo'ob.

X. Kajnáalo'ob nuumo'ob wáa Discapacidad;

Le LXIV Legislatura ku meyaj xak'altik le u xu'ulsa'al je'ex ba'ax pech' óolalil ti' kajnáalo'ob nuumo'on wáa discapacitados, le óolal unaj u táakbesik ichil u xaak'alil iniciativas le u ts'a'abal kaambesaji, ts'aakankil, xma' muk'yaj pech' óolalil yéetel u yoksa'alo'ob meyaj kajnáalo'ob nuumo'ob.

XI. U chíimpol'ta'al le kajnáalo'ob táakpaja'ano'ob ichil le múuch'kabil LGBTTTIQ+;

Le túumben legislatura ku kaxantik u beetik meyaj ti'al u k'uchul u yutsilil ti' tuláakal kajnáalo'ob, le u tsikbene'ta'al yéetel u chíimpol'ta'al u derechos ti'al u beytla u yantal junp'éel kaaj ti'al uts múulkuxtalil tu'ux yaan táakmukil, le u chíikbesa'al yéetel u totjáanta'al le u xu'ulsa'al u pech' óolta'al kajnáalo'ob, ku ch'a'ajo'olta'al le u táakmuktala le kajnáalo'bo táakpaja'ano'ob ichil le múuch'kuxtalil comunidad LGBTTTIQ+.

XII. Meyaj k'áaxil, chujkayil yéetel Agroindustria.

Le u tooch'bakúunsa'al le u meyajil lu'um, chujkayil, le agroindustria yéetel le ts'éen wakaxil unaj u beetpajal ba'ale ma' unaj u loobilta'al sijnaalil, bey túuno'ob unaj u jeltúumbensa'al a'almajt'aan ti'al u beytal u ch'úukta'al bix u beeta'al tuláakal le meyajo'oba' tumeen junp'éel noj ba'al unaj u kaláanta'al tumeen LXIV Legislatura.

XIII. Sijnáalil.

Le u kalanil sinjáalil,i ja'il ek lu'umil le u kaláanta'al k'áak'náab yéetel manglares, bey xan le u chuumbesa'al u a'almajt'aanil k'a'anan ti'al u ch'úukta'al ma' u llobilta'al tuláakal le ba'ax je'elob, le óolal unaj u jets'ala ichil a'almajt'aan le u chúukta'al le desarrollo urbano, democrático yéetel ordenado tumeen u meyaj le legislatura.

XIV. Movilidad.

Kun ch'a'ajo'olta'al le u túumbenskuunsa'al a'almajt'aan ti'al u ch'úukta'al yéetel u tusbeelta'al u yutskíinta'al le movilidad ti'al u ts'a'abal ma'alob servicio way t- lu'umil yéetel u méek'tankaaajilo'ob,junp'éel noj meyaj ku jo'olintik le u jejeláas diputados le LXIV Legislatura.

XV. U jeltúumbensa'al a'almajt'aan Gobierno Municipal;

Kun ch'a'ajo'olta'al le u jeltúumbensa'al le u a'almajt'aanil méek'tankaaajilo'ob ikil u meyaj alcaldes ti'al u beykunsa'al u nu'ukbesa'al le tecnologías tecnologías ti' información ti'al u séebankuunsa'al le u beetpajal trámites administrativos ti'al u k'a'amal uts le jejeláas kajnáalo'ob yéetel u ts'a'albti'on ma'alob servicios yéetel u k'uchul inversiones tak ti' mejen kaajo'ob ti'al u yutsil tuláakal kajnáalo'ob.

XVI. Utsilkuxtal ti' ba'alche'ob.

U beetpajal a'almajt'aan ti'al u kaláanta'al ba'alcheob,le u xu'ulsa'al u seen topa'alo'ob, le u kíinsalo'ob, le óolal unaj u tusbeelta'al le u xu'ulsa'al u pech' óoltalo'ob wáa u beetpajal u muk'yajo'ob, junp'éel noj meyaj kun beetik le u diputadosi le u Legislaturai le Congreso.

TRANSITORIOS

Yáax Artikulo Le Decretoa kun káajal u Tsikbe'enil chéemp'elak u áapobaata'al tumeen u Pleno i le Congreso ti' u lu'umil Yucatán.

Ka'ap'éeel Artíkulo. Túuxta'ak u yojéelt le Instituto Electoral yéetel ti'al Participación Ciudadana tu lu'umil Yucatán.

YIKNAL LE SALÓN TI' SESIONES "CONSTITUYENTES DE 1918" TI' U NOJ NAJIL PODER LEGISLATIVO, TU NOJ KAAJIL JO', YUCATÁN, JUNKK'AAL TI' U K'IINILO'OB U WINÁALIL NOVIEMBRE TI' U JA'ABIL DOS MIL VEINTICUATRO.

PRESIDENTA

RÚBRICA

DIP. NEYDA ARACELLY PAT DZUL

SECRETARIO

SECRETARIO

RÚBRICA

RÚBRICA

DIP. ÁLVARO CETINA PUERTO

DIP. FRANCISCO ROSAS VILLAVICENCIO